

Pniewy_6
Karta wywiadu etnograficznego

Metryczka miejscowości		
Powiat	szamotulski	
Gmina	Pniewy	PN_PN_006
Miejscowość	Pniewy	PN_PN_006

Metryczka wywiadu			
Data realizacji	24.07.2013	Miejsce wykonania	Centrum Kultury w Pniewach
Czas trwania	2 h	Forma i wielkość	Plik AMR; brak informacji.
Przeprowadzający	M.B.	Komentarz	

Metryczka informatorów				
Kod	Płeć (K/M)	Wiek	Funkcja społeczna	Komentarz
PN_PN_006	M	25 l.		Rzeźbiarz amator.

Informacje etnograficzne	
<i>Tematyka</i>	<i>Pozyskane informacje (ew. cytaty)</i>
I. Toponomastyka i etnonimy	
Nazwy miejscowości (historyczne; zwyczajowe)	Pniewy, początek nazwy miasta od pnia, kiedyś tutaj rosły dęby, były bagniste tereny. Drzewa zostały poćcinane i na pniach powstało miasto. Prababcia mi to opowiedziała, w szkole nie było to omawiane.
Nazwy lokalne (przysiółków, części wsi, pól, łąk, pojedynczych gospodarstwa)	Żydowskie Góry, Księżę Góry
Nazwy topograficzne (cieków wodnych, stawów, wzniesień, obszarów leśnych, toń wodnych, uroczysk)	<p>Borek - miejsce przy pniewskim jeziorze, w którym ludzie odpoczywali w okresie międzywojennym, dziadek opowiadał.</p> <p>Dąbrowa - las za Żydowskimi Górąmi, szkółki leśne, dobre miejsce spacerów.</p> <p>Mogielnica – rzeczka.</p> <p>Jezioro Pniewskie</p> <p>Łazienki nad jeziorem w Pniewach. To się tak nazywa od przebieralni, były drewniane, kryte gontem drewnianym, a wcześniej trzcina z jeziora, to wiem z opowiadań, ze starych fotografii. Można było tam pójść, przebrać się nad jeziorem.</p> <p>Jest tak książka ze starymi fotografiami Pniew i regionu. Nie pamiętam jaki jest tytuł, ale mam ją.</p>
Nazwy pojedynczych obiektów przyrody żywej i nieożywionej (pojedynczych drzew i głązów narzutowych)	Brak informacji.

Endonimy (nazwy własne grup lokalnych i regionalnych)	Pniewianie, mieszkańcy Pniew.
Egzonimy (nazwy zewnętrzne grup lokalnych i regionalnych)	Brak informacji.
II. Folklor dawny i inne zjawiska kulturowe	
Podania (opowieści) o wydarzeniach lokalnych	<p>Nie miałem przekazanych legend.</p> <p>Poza opowieściami z wojny, wiem, gdzie w murze tkwi pocisk, przy wjeździe na ulicę Jeziorną.</p> <p>W Pniewach na rynku jest mur, miał tam pierwotnie powstać kościół, to pochodzi od mojej prababci. Kościół św. Jana miał być większy, prababcia słyszała od swojej babci.</p>
Tradycyjne obrzędy (także te związane z tradycjami religijnymi) doroczne	
1.	<p>św. Andrzeja (Andrzejki)/św. Katarzyny (Katarzynki)</p> <p>Lanie wosku, podobnie jak w całej Wielkopolsce. Babcia i prababcia łały wosk przez klucz.</p> <p>Katarzynki nie były obchodzone</p>
2.	<p>św. Marcina/11 listopada</p> <p>Tak jak w Poznaniu, jedzenie rogali i faworków.</p> <p>Nie ma festynu w Pniewach z tej okazji.</p>
3.	<p>Adwent</p> <p>Chodzi się do kościoła z lampionami i jest umartwianie się.</p> <p>Dzieci robią te lampiony z bibuły i kartonu, raczej dzieci chodzą na msze z tymi lampionami.</p>
4.	<p>św. Mikołaja (Mikołajki)</p> <p>Jest stawianie butów. W mojej rodzinie, stawiamy w przedsionku, znajduje się tam słodycze. Wszyscy dostają prezenty.</p>
5.	<p>Wigilia</p> <p>Czekanie do pierwszej gwiazdki, dzielenie się opłatkiem.</p>

		<p>Nakryte miejsce dla gościa zbłąkanego. Jest 12 potraw, starsi pilnują, żeby było tradycyjnie.</p> <p>Gwiazdor przychodził do nas w Wigilię, sąsiad przychodził, nie musiałem odmawiać paciorka, raczej śpiewanie piosenek, mówienie wierszyków, różg nie było.</p>
6.	Pierwsze i Drugie Święto Bożego Narodzenia	Odwiedzamy rodzinę w pobliżu.
7.	Sylwester/Nowy Rok	W domu, miła zabawa w towarzystwie.
8.	Trzech Króli	Święto, nie jest jakoś szczególnie obchodzone.
9.	Kolędnicy	Teraz coraz mniej kolędników chodzi, dzieci przebrane są za diabła, za aniołka.
10.	MB Gromnicznej	Do kościoła się idzie. Najstarszy członek rodziny niesie gromnicę.
11.	Karnawał, tłusty czwartek, koniec karnawału	<p>Wygląda zabawowo. Przez miasto nie jest nic odgórnie organizowane, każdy we własnym zakresie urządza zabawy skoczno-taneczne w weekendy.</p> <p>W tłusty czwartek babcia piecze pączki, z marmoladą ze śliwek.</p>
12.	Topienie Marzanny	Dzieci obchodzą w szkole.
13.	Środa Popielcowa	Do kościoła się idzie posypać głowę popiołem.
14.	Śródpoście	Na pewno jest ograniczone spożywanie słodczy, ogólnie, ograniczanie we wszystkim – alkohol. Nie je się mięsa w każdy piątek.

15.	Niedziela Palmowa	Sami robimy palmy z bazi i gryczpanu, dwie rośliny zawiązane kokardką. Po poświęceniu stoi w domu bez wody. Co się robi ze starą nie wiem, raczej się chyba wyrzuca.
16.	Triduum Paschalne	Wszyscy idą do kościoła. Praca nieraz nie pozwala. Ja akurat jestem z rodziny, gdzie podtrzymywanie tych tradycji jest bardzo ważne.
17.	Wielkanoc (święcenie koszyczka) /Niedziela Wielkanocna	W sobotę się idzie do święconki, koszyk jest dosyć duży, okrągły kosz 60 cm średnica, szynka, kiełbasa jajeczka, sól, pieprz, chleb, baranek z masła z formy. Prezenty to bardziej słodkości, najmłodszy dostają słodycze.
18.	Poniedziałek Wielkanocny	Mama wszystkich leje wodą, leje wodą z kubka. Później spotykamy się z rodziną, raczej się nie oblewamy, skromne polanie. Babcia opowiadała jak z wiadrami z pompy chłopcy biegali za dziewczynami.
19.	Zielone Świątki	Nie obchodzi się.
20.	Boże Ciało	Normalnie obchodzimy. Jest trasa ulicami miasta ze św. Jana do św. Wawrzyńca - takie zawinięcie w koło miasta. Później jest msza na rynku, od kiedy pamiętam. Ludzie nie są w strojach ludowych, ale jest rewia mody. Jest tradycja przynoszenia gałązek do domu, ale nie wiem, po co je się bierze.
21.	św. Jana	Brak informacji.
22.	MB Zielnej	To jest bardziej obchodzone, z zebranymi kwiatami z pól robimy bukiet związany kokardą, nie wiem jakie tam są rośliny.

23.	MB Siewnej	Brak informacji.
24.	Dzień Wszystkich Świętych/Dzień Zaduszny	Jest msza, procesja wkoło cmentarza, spotkanie z rodziną, która przyjeżdża z różnych stron. Wcześniejsze jest mycie grobów, przystrajanie, stroikami, wieńcami. Teraz coraz częściej sprowadza się sztuczne kwiaty, są trwalsze.
25.	Inne tradycyjne wydarzenia doroczne (cykliczne) istotne dla informatora	Jest impreza „Dyliżansem przez Pniewy”. Tu kiedyś była poczta, był główny szlak komunikacyjny, teraz jest impreza konna, od około 5 lat.
Tradycyjne obrzędy rodzinne i okolicznościowe		
1.	Narodziny i chrzest	Nie wiem. Jak najszybciej się chrzci dziecko, jak ma około miesiąca. Dla nas to jest ważne, bo jesteśmy katolicką rodziną, jest nowy członek w wierze.
2.	Ślub i wesele	Za miesiąc mam wesele. Robimy je tradycyjnie, chcemy powózką podjechać, jak dziadkowie, będzie orkiestra grała na żywo. (Prababcia śpiewała piosenki z gwary poznańskiej, ale nie pamiętam). Błogosławieństwo będzie u rodziców panny młodej w domu, nie wiem, jak to będzie wyglądać.
3.	Śmierć i pogrzeb	Z tego co pamiętam, wszyscy w rodzinie zmarli w szpitalu. Była msza w kościele, korowód pogrzebowy, najbliższa rodzina szła za trumną. Prababcia zmarła ok. 6 lat temu. Stypa była w pniewskiej knajpce.
4.	Inne zjawiska	Brak informacji.

<p>Zespoły i tradycje folklorystyczne, śpiewacze, muzyczne, w tym: przeglądy i festiwale oraz twórcy słowa</p>	<p>Był taki zespół „Kapela z Orliczka” - bardziej takie ludowe przyśpiewki. Są bardziej chóralne tradycje, „Chór Lira”, chór Sióstr Urszulanek „Promienie Słoneczne”, chór dla dzieci. Jeszcze jest chór seniorów, którzy śpiewają stare szlagiery, to są takie taneczne, do tańca.</p>
<p>Tradycje kulinarne, w tym: produkt regionalny i lokalny, potrawy świąteczne, przepisy</p>	<p>Dziadek mi opowiadał, jak kiedyś kisili ogórki w Jeziorze Pniewskim. Wrzucali te beczki do jeziora, żeby pływały, beczka dębowa pod wpływem wody sama się uszczelnia.</p>
<p>III. Tradycje rękodzielnicze</p>	
<p>Tradycje wytwórczości rękodzielniczej, sztuki ludowej oraz artystów nieprofesjonalnych</p>	<p>Od 1885 roku w Pniewach istnieje zakład stolarski, obecnie prowadzony przez Jana Ozorkiewicza, który jest praprawnikiem założyciela, Pniewianina, Polaka.</p> <p>Jedna z mieszkanki zajmuje się malarstwem.</p>
<p>IV. Przejawy religijności tradycyjnej</p>	
<p>1.</p>	<p>Kapliczki i krzyże w miejscowości (okoliczności powstania, rok fundacji, fundatorzy)</p>
<p>Kapliczka w Chełmnie, ale to jest ruina.</p> <p>Nie wiem, dlaczego tam stoi ten kościółek, sam jestem ciekawy.</p>	
<p>2.</p>	<p>Miejsca cudowne (święte drzewa, gaje, źródelka)</p>
<p>Jest Biezdrowo koło Wroniek. Są piesze, rowerowe, konne pielgrzymki.</p>	
<p>3.</p>	<p>Święte figury, obrazy, rzeźby</p>
<p>Jest obraz i grobowiec św. Urszuli Ledóchowskiej. Wiem, że po jakimś czasie została konsekrowana i ciało było nienaruszone, siostry zakonne mi o tym mówiły.</p>	
<p>4.</p>	<p>Miejsca kultu religijnego</p>
<p>Właśnie do Sanktuarium, do św. Urszuli.</p>	

5.	Lokalne tradycje pielgrzymowania	Do Biezdrowa. Od bardzo dawna jest ta tradycja, prababcia mówiła o Biezdrowie, co roku tam jestem na odpuszcie we wrześniu. Tam nie wystawiam rzeźb.
6.	Lokalne odpusty	j/w
V. Lokalne uroczystości i obchody świeckie		
1.	Dożynki	Są pikniki rodzinne, festyny. Rzeźbiarze amatorzy, jak ja i profesjonaliści wystawiają się. Są parafialne i gminne, nieraz się to łączy, nieraz dzieli. Parafialne organizuje kościół, ze mszą, z korowodami większymi, a gminne, w jakiejś miejscowości z gminy, nie zawsze w Pniewach. Ksiądz też bierze udział w dożynkach gminnych.
2.	Dni gminy/wsi	Kiedyś były Dni Pniew, przez jakiś czas nie było, teraz znowu były, przyjeżdża dyliżans, są pokazy konne, zawody, jakieś koncerty.
3.	Lokalne festyny	Organizowany przez parafię św. Wawrzyńca, zabawy koncerty, muzyczne, z okazji św. Wawrzyńca, chyba w sierpniu, jest msza i w Pniewskich Łazienkach są zabawy.
4.	Inne (np. organizowane przez szkoły, KGW, Domy Ludowe, Ośrodki Kultury)	Brak informacji.